

МІНІСТЕРСТВО ЕКОНОМІЧНОГО РОЗВИТКУ І ТОРГІВЛІ УКРАЇНИ
(Мінекономрозвитку)

вул. М. Грушевського 12/2 м. Київ 01008 тел. (044) 253-93-94, факс (044) 253-63-71
Web: <http://www.me.gov.ua>, e-mail: meconomy@me.gov.ua, код згідно з ЄДРПОУ 37508596

№ _____

На № _____ від _____

Народному депутату України
Львовчкіну С.В.

Шановний Сергію Володимировичу!

На Ваш запит від 01.08.2018 № 171/1-3 щодо негативних тенденцій у сфері зовнішньої торгівлі України Міністерство економічного розвитку і торгівлі повідомляє наступне.

Розвиток економіки України в цілому, як і її секторів зовнішньої торгівлі та промисловості окремо, останніми роками відбувається під впливом ряду негативних факторів. Так, протягом 2014-2017 років на розвиток зовнішньої торгівлі вплинуло введення зовнішньоторговельних обмежень (ембарго щодо українських товарів) з боку Російської Федерації, призупинення нею в односторонньому порядку дії угоди про вільну торгівлю та застосування до українського експорту режиму найбільшого сприяння, введення спочатку обмежень, а в подальшому ще й ускладнень транзиту російською територією українських товарів до третіх країн, анексія АР Крим та м. Севастополь, військова агресія з боку Росії в окремих районах Донецької та Луганської областей, припинення переміщення вантажів залізничними і автомобільними шляхами через лінію зіткнення з тимчасово окупованою територією Донецької і Луганської областей, волатильність зовнішніх товарних ринків.

Крім цього, негативного впливу на розвиток зовнішньої торгівлі завдала зупинка більшості промислових виробництв на окупованих територіях Донецької та Луганської областей. В обох цих промислових регіонах виробництво скорочується кілька років поспіль. Індекс промислової продукції за підсумками 2017 року у Донецькій області склався на рівні 87,4%, а в Луганській – 69,0% до показників 2016 року. У 2017 році частка цих двох регіонів у загальному обсязі експорту товарів з України склала 10,8% проти 25,6% за 2013 рік.

Через зазначені вище події, у 2017 році експорт товарів з України порівняно з показниками 2013 року менший майже на третину – на 19,0 млрд дол. (або на 30,6%^{М2 Мінекономрозвитку} Вих. № 4604-02/15886-02 від 11.04.2018 орту української продукції,

20.04.2018 11:30

84366

відбулось і суттєве зниження імпорту товарів – на 26,2 млрд дол. (або на 34,6%). Протягом 2014-2016 років в експорті товарів з України зберігалась негативна динаміка, але за підсумками 2017 року відносно показників 2016 року експортні поставки товарів українського виробництва збільшились на 6,9 млрд дол. (або на 19,0%) і склали 43,3 млрд дол. Таким чином, експорт товарів перевищив показник 2015 року, але виявився меншим за 2014 рік.

Між тим, внаслідок відновлення економічного зростання, збільшення експорту та необхідності додаткових ресурсів для забезпечення виробничих потреб, відбулось випереджаюче збільшення імпорту товарів. Так, за підсумками 2017 року зростання імпорتنних поставок на територію України склало 26,4% (або на 10,3 млрд дол.), що, природньо, призвело до утворення негативного сальдо торгівлі товарами у сумі 6,3 млрд дол.

Як правило, експорт з України складається з тих товарів, що мають попит на зовнішніх ринках країн світу, з урахуванням цінових та якісних пропозицій. У свою чергу, до України імпортуються ті товари та матеріальні ресурси, які або виробляються в недостатніх обсягах в країні, або не виробляються взагалі. Нестача на внутрішньому ринку деяких товарів також перекривається головним чином за рахунок імпорту (наприклад, в останні роки до таких товарів належить вугілля, внутрішні потреби в якому задовольнялися за рахунок видобувних районів Донбасу, а після окупації Росією, його недостатня кількість почала задовольнятися за рахунок імпортного постачання). Крім цього, деякі позитивні фактори української економіки забезпечують підвищення купівельної спроможності населення і стимулюють внутрішній попит на товари тривалого користування, максимальне задоволення якого також потребує додаткового залучення імпортної продукції.

До того ж, зростання експорту – це джерело появи у експортерів додаткових фінансових ресурсів, які можуть витрачатися на закупку обладнання для власного переоснащення, нові та енергозберігаючі технології, що у кінцевому підсумку підвищує конкурентоздатність української продукції на зовнішніх ринках. Головним чином такий процес відбувається через зростання інвестиційного імпорту.

Відомо, що на динаміку українського експорту значною мірою впливають рівень внутрішнього промислового виробництва, товарна кон'юнктура зовнішніх ринків, волатильність світових цін на сировину та готову продукцію. У структурі українського експорту товарів за 2017 рік найбільшу частку склала продукція АПК та харчової промисловості (41,0%), продукція металургійного комплексу (23,4%), продукція машинобудування (11,7%), мінеральні продукти (9,1%).

На долю експорту готової продукції за підсумками звітнього року припадало 44,5%. У свою чергу частка експорту сировинних матеріалів становила 55,5%. Слід додати, що структура експорту 2017 дещо відрізняється від структури 2013 року. Так, у звітньому періоді збільшилась частка продукції АПК та харчової промисловості (з 27,2% у 2013 році до 41,0% за 2017 рік),

продукції легкої промисловості (1,9% до 2,5%), деревини та виробів з неї (з 3,8% до 4,0%).

Пріоритетність європейського вектору інтеграції України та втрата російського ринку внаслідок застосування торговельно-обмежувальних заходів з боку Росії змусила українських товаровиробників якнайшвидше проводити диверсифікацію своїх ринків збуту та підвищувати якість власної продукції до світових стандартів. Разом з тим, ринки країн СНД досі залишаються традиційними для українських виробників – у 2017 році частка експорту українських товарів на ринки СНД становила 16,0% проти 26,6% за 2013 рік, але частка Росії скоротилась до 9,1% (з 23,7% у 2013 році).

На сьогодні найбільшими країнами-партнерами України, крім країн ЄС(28) та Росії, є Туреччина – на її долю припадає 5,8% загального експорту українських товарів, Індія – 5,1%, Китай – 4,7%, Єгипет – 4,2%, США – 1,9%. У 2017 році експорт товарів з приростом понад 10,0 млн дол. збільшився до 50 країн.

За підсумками 2017 року частка країн Європейського Союзу в експорті товарів з України збільшилась до 40,5% проти 26,6% у 2013 році. Обсяг експорту товарів до ЄС(28) відносно показників 2016 року зріс на 4,0 млрд дол. (на 29,9%) і склав 17,5 млрд дол. проти 16,8 млрд дол. у 2013 році.

У 2017 році Україна не лише наростила експорт до ЄС, але й вийшла на цей ринок з новими товарами (судна та яхти, паяльні лампи, автобуси, шкіргалантерейні вироби тощо). У 2017 році нові підприємства отримали право експортувати до ЄС молочну продукцію, яйця, рибу та рибну продукцію. Кількість українських компаній, які здійснюють експорт товарів до держав-членів ЄС постійно зростає. Так, якщо у 2014 році – на початок тимчасового застосування ПВЗВТ з ЄС, експорт до ЄС здійснювали 10 тис компаній, то за підсумками 2017 року їх кількість збільшилась до 14,1 тис компаній. Також, зростає і кількість суб'єктів ЗЕД, які отримують статус уповноваженого експортера та можливість експортувати до ЄС без оформлення сертифікату EUR.1. На сьогодні таких підприємств вже 181.

Мінекономрозвитку протягом 2017 та вже з початку 2018 року вжито ряд заходів, спрямованих на створення умов щодо розвитку та належної реалізації експортного потенціалу вітчизняних товаровиробників.

За ініціативи Уряду України, Європейський Союз запровадив додаткові торговельні преференції на ряд сільськогосподарських і промислових товарів, які набули чинності з 01.10.2017 та діятимуть 3 роки.

З метою максимального використання можливостей ПВЗВТ з ЄС у 2017 році започатковано співробітництво в рамках Діалогу високого рівня Україна-ЄС щодо горизонтальних питань та окремих секторів промисловості. Діалог став інструментом для налагодження прямих контактів між бізнес-асоціаціями України та ЄС і залучення українських підприємств до європейських ланцюгів створення доданої вартості.

На сьогодні Україною укладено 17 угод про вільну торгівлю, 14 з яких охоплюють торгівлю товарами, 3 – торгівлю товарами та послугами. За період

2014-2017 років підписано Угоду про асоціацію між Україною, з однієї сторони, та Європейським Союзом, Європейським співтовариством з атомної енергії і їхніми державами-членами (економічна частина підписана 27.06.2014), а також Угоду про вільну торгівлю між Україною та Канадою (підписана 11.07.2016 в м. Київ, ратифікована Законом України від 14.03.2017 № 1917-VIII, набрала чинності 01.08.2017).

На завершальній стадії знаходиться укладення Угоди про вільну торгівлю між Кабінетом Міністрів України та Урядом Держави Ізраїль, а також Угоди про вільну торгівлю між Урядом України та Урядом Турецької Республіки.

З 01 лютого 2018 року Україна набула статусу повноправної країни-учасниці в Регіональній конвенції про пан-євро-середземноморські преференційні правила походження (Конвенція ПЄМ). Участь України в Пан-Євро-Мед сприятиме розширенню доступу на ринки 42 країн та територій (частка українського експорту до країн-учасниць Пан-Євро-Мед вже зараз складає понад 50%, з них 40% - до країн ЄС).

Протягом 2017 року проведено 19 засідань Спільних міжурядових комісій з питань співробітництва та їх робочих органів (Баварія, Іран, Саудівська Аравія, Грузія, Польща, Австрія, Японія, Чехія, Литва, Казахстан, Румунія, Білорусь, Ізраїль, Молдова, Кувейт, США, В'єтнам, КНР – 2 засідання). Поряд з цим, розпочато модернізацію інструменту спільних міжурядових комісій з метою підвищення ефективності його застосування при просуванні інтересів держави в економічній сфері.

Крім цього, у 2017 році Мінекономрозвитку розроблено ряд програмно-стратегічних документів, спрямованих на розвиток експорту та промислового сектору економіки.

Так, розпорядженням Кабінету Міністрів України від 27.12.2017 №1017-р схвалено Експортну стратегію України (“дорожня карта” стратегічного розвитку торгівлі) на 2017-2021 роки та затверджено план завдань і заходів з її реалізації. Цим комплексним документом визначено основні орієнтири для розвитку експорту з України на найближчі 4 роки з метою досягнення успіху держави на світових товарних ринках. В цілому, Планом дій з реалізації Експортної стратегії України передбачено виконання 62 завдань та залучення близько 40 державних і недержавних інституцій.

В рамках Експортної Стратегії визначено ринки у фокусі (країни ЄС, Туреччина, Китай, Індія, Єгипет, Саудівська Аравія, Канада, ОАЕ, США, Ізраїль, Грузія), які зможуть доповнити традиційні експортні ринки, доступ до яких на сьогодні ускладнено в силу різних причин. Крім того, Стратегією визначено 7 перспективних секторів для розвитку експортного потенціалу країни (харчова та переробна промисловості, інформаційні та комунікаційні технології (ІКТ), технічне обслуговування та ремонт повітряних суден, виробництво запасних частин та комплектуючих виробів для аерокосмічної та авіаційної промисловості, машинобудування, креативні послуги, туризм).

Одним із напрямків реалізації Експортної стратегії України у 2018 році стане розробка секторальних та крос-секторальних стратегій, спрямованих на збільшення в цих перспективних секторах експортного потенціалу підприємств.

Крім цього, постановою Кабінету Міністрів України від 07.02.2018 № 65 утворено приватне акціонерне товариство “Експортно-кредитне агентство”, основною метою діяльності якого є стимулювання масштабної експансії експорту товарів (робіт, послуг) українського походження. Передбачається, що ЕКА здійснюватиме страхування, перестрахування та надання гарантій за договорами, які забезпечують розвиток експорту, а також братиме участь у виконанні програм часткової компенсації відсоткової ставки за експортним кредитом і надаватиме консультації експортерам.

Слід додати, що збільшення експортного потенціалу повинно відбуватись у комплексі реалізації заходів щодо розвитку промислового сектору економіки України. З цією метою Мінекономрозвитку розробляється Стратегія розвитку промислового комплексу із залученням спеціалістів міжнародних організацій. Стратегічними завданнями для забезпечення розвитку промислового комплексу визначено зростання промислового виробництва та проведення його модернізації, регіональний розвиток промисловості та підвищення її ресурсоефективності (за підсумками 2017 року індекс промислової продукції склався на рівні 99,9% до показника 2016 року). На сьогодні проект зазначеної Стратегії доопрацьовується Мінекономрозвитку за підсумками перших рекомендацій і після цього вона буде розміщена на офіційному веб-сайті Мінекономрозвитку для громадського обговорення.

Також, Мінекономрозвитку розроблено проект Стратегії відродження українського авіабудування на період до 2022 року та План завдань і заходів з її реалізації, яким передбачено заміщення російських комплектуючих, оптимізація та модернізація виробництва літаків «Ан», збільшення їх серійного випуску для українських і закордонних замовників, організація поглибленої модернізації та виробництва вертольотів «Мі» для потреб Міноборони, МВС, МОЗ, Держприкордонслужби, а також нарощування експорту в країни Азії, Африки. Також заплановано розроблення та налагодження виробництва нових моделей багатоцільових вертольотів. Наразі проект згаданої Стратегії направлено на розгляд Уряду.

Зі свого боку Мінекономрозвитку відкрите для двостороннього діалогу та опрацьовує будь-які пропозиції щодо збільшення експортного потенціалу країни та розвитку промислового сектору економіки.

З повагою,

**Виконуючий обов'язки Міністра
економічного розвитку і торгівлі**

Максим НЕФЬОДОВ